

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

SMERNICE RAZVOJA LOKALNE OSKRBE Z ZELIŠČI ZA OBDOBJE 2016 – 2021

KAZALO

0. UVOD	3
1. STANJE NA PODROČJU PRIDELAVE IN TRŽENJA ZELIŠČ	4
1.1. Razvrščanje izdelkov iz zelišč in zakonodajne zahteve	4
1.2. Svetovni in evropski trg z zelišči	7
1.3. Slovenski trg z zelišči	8
1.4. Opredelitev dejavnosti pridelava in nabiranje zelišč	11
2. SWOT ANALIZA SLOVENSKEGA TRGA Z ZELIŠČI	12
3. STRATEŠKI IN RAZVOJNI CILJI TER UKREPI ZA DOSEGO CILJEV	15
3.1. Strateški in razvojni cilji	15
3.2. Ukrepi za doseg ciljev	16
Zakonodajna ureditev področja pridelave, predelave in trženja zelišč	16
Organiziranje pridelovalcev za namen načrtovane pridelave in skupnega trženja zelišč	18
Javna služba za področje pridelave zelišč	19
Proučitev možnosti za uvedbo in uvajanje naročene pridelave zelišč	22
Trajnostna raba virov in sheme kakovosti	23
Večnamenska vloga kmetijstva v povezavi s pridelavo zelišč	24
PRILOGA 1: NAJPOMEMBNEJŠE DRŽAVE UVOZNICE IN IZVOZNICE ZELIŠČ	25
PRILOGA 2: PRIDELAVA ZELIŠČ PO DRŽAVAH ČLANICAH EUROPAM	26
PRILOGA 3: UVOZ IN IZVOZ AROMATIČNIH RASTLIN ZA ZAČIMBE V RS	27
PRILOGA 4: SEZNAM STRATEŠKIH DOKUMENTOV IN ZAKONODAJE, KI UREJA PODROČJE PRIDELAVE, NABIRANJA IN PREDELAVE ZELIŠČ V RS	29
PRILOGA 5: NAVODILA ZA UPRAVNE ENOTE O IZVAJANJU ZAKONODAJE, KI UREJA GOZDOVE, ZA NAMENE IZVAJANJA OSEBNEGA DOPOLNILNEGA DELA	30

pri pripravi teh Smernic razvoja lokalne oskrbe z zelišči za obdobje 2016 - 2021 (v nadaljnjem besedilu: Smernice).

Strategija že vključuje kratek pregled stanja v pridelavi zelišč, analizo prednosti in slabosti ter priložnosti in nevarnosti (v nadaljnjem besedilu: SWOT analiza) za panogo vrtnarstvo, strateške in razvojne cilje za panogo vrtnarstvo ter usmeritve oziroma ukrepe za doseganje strateških in razvojnih ciljev v vrtnarstvu. S specifično problematiko je pridelava zelišč posebej izpostavljena.

V Strategiji opredeljeni pomembnejši vzroki, ki zavirajo razvoj pridelave zelišč so: manjkajoča oz. razpršena zakonodajna ureditev v povezavi s pridelavo zelišč, ki jo ureja več vladnih resorjev; majhen obseg pridelave in nepovezanost pridelovalcev zelišč; neurejenost odkupa, skladiščenja, sušenja, priprave in predelave; neurejenost kontrole kakovosti zelišč in izostanek specialističnega svetovanja za področje pridelave zelišč.

Smernice so pripravljene na pobudo nevladnih organizacij, ki predstavljajo pridelovalce zelišč, z namenom:

- podrobnejšega pregleda stanja na področju pridelave in trženja zelišč v svetu, EU in RS;
- priprave podrobnejše SWOT analize slovenskega trga z zelišči;
- podrobnejše opredelitve strateških in razvojnih ciljev za pridelavo zelišč do 2021, ukrepov za doseg zastavljenih strateških in razvojnih ciljev ter nosilcev za pripravo oz. izvedbo ukrepa.

1. STANJE NA PODROČJU PRIDELAVE IN TRŽENJA ZELIŠČ

Pridelava zelišč je na globalnem trgu pomembna kmetijska panoga. Povpraševanje po pridelanih zeliščih na globalnem trgu raste, saj le pridelava omogoča predvidljivo količino in kakovost surovine tako za živilsko kot tudi neživilsko industrijo. Le s pridelavo je mogoče vzpostaviti popolno sledljivost surovine (količinsko in kakovostno), od semena do pridelka.

Uvajanje pridelave zelišč je pomembno tudi s stališča ohranjanja naravnih rastišč samoniklih zelišč in s tem ohranjanja biološke raznovrstnosti. Preveliko povpraševanje po določenih zeliščih lahko vodi v nekontrolirano, prekomerno nabiranje le-teh, zaradi česar so naravna rastišča ogrožena. Samonikla zelišča iz naravnih rastišč so namreč lahko tudi izvorni material za raziskave in žlahtnjenje za razvoj sort primernih za pridelavo.

1.1. Razvrščanje izdelkov iz zelišč in zakonodajne zahteve

Izdelki iz zelišč se v skladu z definicijami, ki jih ureja zakonodaja, razvrščajo v različne kategorije: zdravila, živila, vključno s prehranskimi dopolnili, kozmetične proizvode ter pesticide (fitofarmacevtska sredstva, biocidni proizvodi) in osnovne snovi za varstvo rastlin. Za proizvodnjo, promet in trženje posameznih kategorij izdelkov iz zelišč je potrebno upoštevati zakonodajo za posamezno vrsto izdelka. V primeru proizvodnje zdravil rastlinskega izvora zakonodaja, ki ureja zdravila, neposredno posega tudi v postopke pridelave, nabiranja in primarne obdelave zdravilnih rastlin.

Pri izdelkih iz zelišč pogosto obstaja dvom, ali se uvrščajo med zdravila, živila, prehranska dopolnila ali kozmetične proizvode. Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke (v nadaljnjem besedilu: JAZMP), ki je organ pristojen za zdravila, je oktobra 2014 izdala Smernice za opredelitev izdelkov, ki lahko hkrati sodijo v opredelitev zdravila in izdelka, ki je predmet drugih predpisov za uporabo pri ljudeh³ (v nadaljnjem besedilu: Smernice za opredelitev zdravil), del katerih je tudi seznam rastlin in razvrstitev v kategorije^{4,5}. Smernice za opredelitev zdravil so, poleg meril, ki jih opredeljuje zakon, ki ureja zdravila, strokovno vodilo JAZMP za opredelitev izdelkov, za katere obstaja dvom, ali se uvrščajo med zdravila ali v druge navedene skupine izdelkov. So tudi v pomoč inšpekcijam pri obravnavi tovrstnih izdelkov ter v pomoč pravnim in fizičnim osebam, ki opravljajo

³ http://www.jazmp.si/fileadmin/datoteke/dokumenti/SRZH/Opredelitev_izdelkov/smernice-nacionalne.pdf

⁴ http://www.jazmp.si/fileadmin/datoteke/dokumenti/SRZH/Opredelitev_izdelkov/opredelitev-izdelkov-rastline.pdf

⁵ (H) rastline, ki se lahko uporabljajo tudi v živilih, če so izpolnjeni vsi pogoji zakonodaje o živilih; (Z) rastline, ki se praviloma uporabljajo v zdravilih, ki se izdajajo brez recepta; (ZR) rastline, ki se praviloma uporabljajo v zdravilih, ki se izdajajo le na recept; (ND) rastline, katerih uporaba ni dovoljena

obrata¹⁵ pri UVHVVR, razen, če ni s predpisom, ki ureja majhne količine živil in pogoje za njihovo pridelavo¹⁶ drugače določeno,

Na področju živil je za prehranska dopolnila pristojno Ministrstvo za zdravje (v nadaljnjem besedilu: MZ). Z namenom ureditve trga s prehranskimi dopolnili, je MZ izdelalo napotke glede opredelitve prehranskih dopolnil¹⁷, ki služijo kot vodilo tako pristojnim organom kot nosilec živilske dejavnosti. Pred opravljanjem katerekoli aktivnosti v povezavi s prehranskimi dopolnili mora nosilec živilske dejavnosti registrirati živilski obrat pri MZ, Zdravstvenem inšpektoratu RS¹⁸.

Na področju fitofarmacevtskih sredstev (v nadaljnjem besedilu: FFS), izdelanih na podlagi rastlinskih izvlečkov in osnovnih snovi¹⁹, je pristojno MKGP, UVHVVR²⁰. Uporaba FFS, izdelanih na podlagi rastlinskih izvlečkov in osnovnih snovi, se v skladu z zakonom, ki ureja FFS in pravilnikom, ki ureja integrirano varstvo rastlin pred škodljivimi organizmi²¹, uvršča med metode varstva rastlin z nizkim tveganjem,²² zato je njihova uporaba primerna pri ekološki kmetijski pridelavi.

Na področju biocidnih proizvodov je pristojno MZ, Urad RS za kemikalije. Dostopnost biocidnih proizvodov na trgu in njihovo uporabo ureja Uredba (EU) št. 528/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o dostopnosti na trgu in uporabi biocidnih proizvodov.²³ V promet se lahko dajejo le proizvodi, ki vsebujejo ocenjene in odobrene aktivne snovi, pred tem pa jih je potrebno priglasiti ali registrirati pri Uradu RS za kemikalije. Za aktivne snovi z nizkim tveganjem, opredeljene kot aditivi za živila, feromoni in druge snovi z nizko stopnjo strupenosti, kot so šibke kisline, alkoholi in rastlinska olja, ki se uporabljajo v kozmetiki in hrani, je mogoč poenostavljen postopek v skladu s 25. členom navedene uredbe.

Tudi Evropsko združenje pridelovalcev zelišč (»European Herb Growers Association«; v nadaljnjem besedilu: EUROPAM) je že leta 1998 oblikovalo neobvezne smernice za izvajanje dobre kmetijske in nabiralne prakse za zdravilne in aromatične rastline (Good Agricultural and Wild Collection Practices for Medicinal and Aromatic Plants (GACP-MAP), v nadaljnjem besedilu: GACP-MAP). Zadnja popravljena izdaja je bila pripravljena leta 2010²⁴. GACP-MAP naj bi uporabniku surovine omogočile spremljati vse faze pridelave zelišč in nabiranja zelišč ter vse postopke primarne obdelave zelišč in njihovih derivatov, ki se tržijo in uporabljajo na trgu Evropske unije. GACP-MAP se po priporočilih EUROPAM uporabljajo za pridelavo vsega rastlinskega materiala, ki se uporablja v nepredelani ali predelani obliki, za ljudi ali živali, za vse tehnologije pridelave, vključno z ekološko pridelavo. GACP-MAP so v skladu z GACP po smernicah EMA in predstavljajo zagotovilo za kakovostno surovino za pridelavo in izvajanje GMP.

EUROPAM je avgusta 2014 v strokovni reviji Journal of Applied Research on Medicinal and Aromatic Plants objavila članek v katerem predlaga certifikacijsko shemo pošiljk zelišč²⁵. Tako kot farmacevtska industrija pri proizvodnji zdravil, ki zahteva skladnost z GACP po smernicah EMA, tudi kozmetična in živilska industrija zahtevata surovino homogene kakovosti, sledljivost postopkov od semena do prodaje ter prvo oceno tveganja za surovino. Certifikacijska shema, ki jo predlaga EUROPAM, je po mnenju pripravljavcev primerno poenostavljena, da ne povzroča prekomerne administracije, hkrati pa vsebuje vse potrebne podatke o pošiljki in je usklajena s certifikacijsko shemo, ki je obvezna za zdravila (Internationally Harmonised Requirements for Batch Certification EMA/INS/MRA/387218/2011 Rev 5)²⁶.

Predelava zelišč na kmetijah (predelava primarnih kmetijskih pridelkov in dejavnosti povezane s tradicionalnimi znanji na kmetiji, storitvami oziroma izdelki) se lahko v RS, v omejenem obsegu

¹⁵ http://www.uvhvvr.gov.si/si/delovna_podrocja/zivila/registracija_zivilskega_obrata/

¹⁶ <http://www.pisrs.si/Pis.web/preqledPredpisa?id=PRAV11900>

¹⁷ http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/avno_zdravje_2014/napotki_s_podrocja_prehranskih_dopolnil_2015.pdf

¹⁸ http://www.zi.gov.si/si/storitve/gospodarski_subjekti/registracija_zivilskih_obratov/

¹⁹ http://www.uvhvvr.gov.si/si/delovna_podrocja/fitofarmacevtska_sredstva/registracija_fitofarmacevtskih_sredstev/registracija_in_dovoljenja_za_ffs/osnovne_snovi/

²⁰ http://www.uvhvvr.gov.si/si/delovna_podrocja/fitofarmacevtska_sredstva/

²¹ <http://www.pisrs.si/Pis.web/preqledPredpisa?id=PRAV11530>

²³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02012R0528-20140425&oid=1471504653919&from=EN>

²⁴ http://www.europam.net/documents/gacp/EUROPAM_GACP_MAP_8.0.pdf

²⁵ <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214786114000102>

²⁶ http://ec.europa.eu/health/files/eudralex/vol-4/mra_batch_certificate_05-2011.pdf

Na širšem območju Evrope se trži vsaj 2 000 vrst zelišč, od katerih 1 200 – 1 300 uspeva avtohtono v naravnih rastiščih. Od teh se jih 90% še zmeraj nabira v naravnih rastiščih (okoli 20 000 - 30 000 ton letno). Nabiranje zelišč v naravnih rastiščih je razširjeno predvsem v Albaniji, Turčiji, na Madžarskem in v Španiji.³³ EUROPAM predstavlja okoli 21 000 pridelovalcev / nabiralcev zelišč, ki zelišča pridelujejo na vsaj 100 000 ha, od tega na vsaj 4 700 ha ekološko (Priloga 2: Pridelava zelišč po državah članicah EUROPAM).³⁴

1.3. Slovenski trg z zelišči

Tabela 1: Pridelava začimb, dišavnic in zdravilnih rastlin³⁵ na njivah, v ha, t in t/ha, 2011 – 2015

	2011	2012	2013	2014	2015	Indeks 2015/2011
Površina (ha)	27	50	73	45	75	2,8
Pridelek (t)	51	133	148	94	106	2,1
Pridelek na ha (t/ha)	1,8	2,7	2,0	2,1	1,4	0,8

Vir: SURS

Po podatkih SURS smo v RS v letu 2015 na 75 ha pridelali 106 t začimb, dišavnic in zdravilnih rastlin za lastno oskrbo gospodinjstev in prodajo na trgu. Podatki med leti močno nihajo, trend skupne pridelave je sicer naraščajoč, vendar skupen obseg pridelave še zmeraj izredno nizek.

Tabela 2: Pridelovalne površine z zelišči, dišavnicami in zdravilnimi rastlinami ter število kmetijskih gospodarstev (v nadaljnjem besedilu: KMG), ki pridelujejo zelišča, dišavnice in zdravilne rastline za prodajo, 2010 in 2013.

	2010	2013	Indeks 2013/2010
Pridelovalna površina (ha)	44,0	56,6	1,29
Število KMG	142	253	1,78
Pridelovalna površina / KMG	0,31	0,22	0,71

Vir: SURS, Popis tržnega vrtnarstva 2010 in 2013

SURS izvaja popise tržnega vrtnarstva vsake tri leta. Iz zadnjega popisa je razvidno, da se je v letu 2013 zelišča za prodajo pridelovala na 56,6 ha, kar predstavlja manj kot 3% površin namenjenih tržni vrtnarski pridelavi. V obdobju od 2010 do 2013 se je pridelovalna površina zelišč povečala za slabih 30%, število KMG, ki so pridelovala zelišča za prodajo, pa se je povečalo za slabih 80%.

³³ <http://www.cabdirect.org/abstracts/19980314129.html>

³⁴ http://www.europam.net/index.php?option=com_content&view=article&id=6&Itemid=11

³⁵ V tabeli 1, 2 in 3 ter obrazložitvam k tabelam se za zelišča, kot jih opredeljujemo v teh Smernicah (zdravilne rastline, aromatične rastline in rastline za posebne surovine), zaradi sledljivosti podatkov, uporablja izraz, ki ga v svoji statistični metodologiji uporablja SURS, t.j. »zelišča, dišavnice in zdravilne rastline«.

Tabela 5: Površina zasajena z zelišči vključena v ekološko pridelavo / nabiranje v naravi ter preusmeritev v ekološko pridelavo in pridelek ekoloških zelišč, v ha in t, 2011 – 2014.

LETO	POVRŠINA (ha)			PRIDELEK (t)
	V preusmeritvi	Ekološka pridelava/nabiranje v naravi*	Skupaj	Ekološka pridelava**
2011	2,98	7,65	10,63	1,96
2012	4,98	8,22	13,20	10,34
2013	15,73	11,83	27,56	13,42
2014	25,88	25,17	51,05	25,44
2015	19,15	41,36	60,51	34,43

Vir: MKGP

* V podatek so vključene površine na katerih se ekološko prideluje zelišča in površine na katerih se v naravi nabira zelišča na ekološki način

** V podatek so vključene količine zelišč pridelanih na ekološki način in količine zelišč nabranih na ekološki način

Po podatkih organizacij, ki izvajajo kontrolo nad ekološko pridelavo kmetijskih pridelkov ali živil in izdajajo certifikate v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo, je trend površin z zelišči vključenih v ekološko pridelavo in nabiranje v naravi ali v preusmeritvi v ekološko pridelavo ter trend pridelka ekoloških zelišč iz pridelave in nabiranja v naravi naraščajoč. V letu 2015 se je tako na 41,36 ha površin vključenih v ekološko pridelavo in nabiranje v naravi (55 % vseh površin zelišč na njivah) pridelalo oziroma nabralo v naravi 34,43 ton ekoloških zelišč (32 % vseh količin zelišč pridelanih na njivskih površinah). Kolikšen del površin in pridelka prihaja iz pridelave in kolikšen iz nabiranja v naravi na podlagi dostopnih podatkov ni mogoče opredeliti.

Tabela 6: Uvoz in izvoz v RS iz tretjih držav in držav članic EU, rastline ali deli rastlin (vključno semena in plodovi) vrst, ki se uporabljajo predvsem v parfumeriji, farmaciji, ali za insekticidne, fungicidne ali podobne namene, sveži ali sušeni, rezani ali celi, zdrobljeni ali v prahu (številka kombinirane nomenklature KN 1211 90 86), 2011 – 2015.

	Količina (t)						Vrednost (mio EUR)					
	2011	2012	2013	2014	2015	Indeks 2015/11	2011	2012	2013	2014	2015	Indeks 2015/11
UVOZ	1 156	1 088	1 115	1 549	2 246	1,9	4,1	3,5	4,6	3,8	4,9	1,2
IZVOZ	55	26	116	113	62	1,1	0,5	0,4	1,1	1,5	1,2	2,4

Vir: SURS

V RS se je v letu 2015 uvozilo ali pripeljalo iz notranjega trga EU 2 246 ton rastlin ali delov rastlin (vključno semena in plodovi) vrst, ki se uporabljajo predvsem v parfumeriji, farmaciji, ali za insekticidne, fungicidne ali podobne namene, v skupni vrednosti 4,9 mio EUR, kar je količinsko 90 % več in vrednostno 20 % več kot leta 2011. V letu 2013 je 22 % količin ali 59 % vrednosti predstavljal uvoz iz Nemčije.

Iz RS se je v letu 2015 izvozilo ali prodalo na notranji trg EU 62 ton rastlin ali delov rastlin (vključno semena in plodovi) vrst, ki se uporabljajo predvsem v parfumeriji, farmaciji, ali za insekticidne, fungicidne ali podobne namene, v skupni vrednosti dober milijon EUR, kar je količinsko 20 % in vrednostno 140 % več kot leta 2011.

Uvoz začimb, ki bi se jih lahko pridelovalo tudi v RS, vključno s sladko papriko, je znašal v obdobju od 2011 do 2015 med 800 in 1 087 ton letno, z vrednostjo med 2,2 in 2,7 mio EUR. V letu 2011 je sladka paprika količinsko predstavljala 46 % in vrednostno 43 % uvoza. V letu 2015 pa je sladka paprika predstavljala količinsko 23 % in vrednostno 31 % uvoza. Količina celotnega uvoza se je v letu 2015 glede na leto 2011 zmanjšala za 17 % in je znašala 899 ton. Vrednost celotnega uvoza pa se je v letu 2015 glede na leto 2011 povečala za 9 % in je znašala 2,7 mio EUR. Preostale začimbe, ki so se uvozile v RS so bile: seme koriandra, seme orientalske kumine, seme janeža, seme zvezdastega janeža, seme navadne kumine, brinove jagode, materina dušica, timijan, lovorjev list, druge začimbe.

2. SWOT ANALIZA SLOVENSKEGA TRGA Z ZELIŠČI

Tabela 7: SWOT analiza slovenskega trga z zelišči.

Prednosti	Slabosti
- Naravne danosti (vodnatost, dolžina sončnega obsevanja, raznolikost klimatskih območij...), ki omogočajo pridelavo na vseh območjih Slovenije ter pridelavo visokogorskih, nižinskih, močvirskih in submediteranskih rastlin. - Razmeroma dobro ohranjeno okolje in vodni viri ter zaščitena območja kot so Natura 2000 in vodovarstvena območja, kjer je veliko neobdelanih zemljišč, ki so tudi oddaljena od potencialnih nekmetskih onesnaževalcev (mesta, industrija, promet) in intenzivnega konvencionalnega kmetijstva. - Pestra biotska raznovrstnost naravnih rastišč, ki je pomembna s stališča kontroliranega nabiranja zelišč v naravi in za morebitno selekcijo novih slovenskih sort zelišč. - Javni zavod IHPS in UL BF kot osrednji inštituciji, ki združujeta raziskovalno, strokovno in izobraževalno delo na področju zelišč. - Vzpostavljena genska banka zdravilnih in aromatičnih rastlin pri IHPS in UL BF. - Vzpostavljena strokovna naloga Ekološka rajonizacija zdravilnih zelišč pri IHPS. - Vrt zdravilnih in aromatičnih rastlin pri IHPS s 40 letno tradicijo, na katerem je posajenih okoli 250 vrst zelišč kot pomemben vir razmnoževalnega materiala in materiala za morebitno selekcijo in žlahtnjenje zelišč. - Tradicija nabiranja zelišč v naravi in vzpostavljen upravni sistem osebnega dopolnilnega dela v povezavi z nabiranjem zelišč v naravi. - Živilsko predelovalna industrija, farmacevtska industrija in galenski laboratoriji na območju RS kot potencialni partnerji v naročeni pridelavi zelišč. - Vzpostavljena naročena pridelava škrlatnega ameriškega slamnika (<i>Echinacea purpurea Moench.</i>) za namene farmacevtske industrije v RS. - Validirane analitske metode za analize zelišč pri IHPS za namene certificiranja pošiljk zelišč (relativno hitra možnost pridobitve verifikacije /	- Ni analize trga v smislu naročene pridelave za namene prehranske, farmacevtske in kozmetične industrije ter galenskih laboratorijev. - Slabo poznavanje priložnosti, ki jih nosilec dejavnosti pridelava, nabiranje, predelava in trženje zelišč nudi PRP 2014 – 2020 oz. ukrepi prvega stebra SKP. - Pridelava zelišč se za namene obdavčitve v določenih primerih ne upošteva kot osnovna kmetijska dejavnost, kar v sistem obdavčitve vnaša nepotrebne administrativne ovire in draži pridelavo. - Razvoj naročene pridelave zelišč v RS je bil po osamosvojitvi prekinjen zaradi globalizacije trgovine in spremenjenih tehnologij pridobivanja določenih učinkovin. - Tehnološka navodila za pridelavo zelišč ter priporočila za obvladovanje bolezni in škodljivcev niso pripravljena in širokodostopna. - Ni popisa najpogostejših bolezni in škodljivcev pri pridelavi zelišč. - Ni vzpostavljena prognoza bolezni in škodljivcev pri pridelavi zelišč. - Nepovezanost in neorganiziranost pridelovalcev zelišč za namene organizirane pridelave in skupnega trženja. - Ni organiziranega odkupa zelišč (pridelanih ali nabranih v naravi). (Pre)majhen obseg pridelave tako po številu pridelovalcev kot količini pridelave. - Pomanjkanje in neustrezna tehnološka oprema: specialni stroji za pridelavo in spravilo pridelka, sušenje, predelavo, hladilnice in skladišča. - Za področje pridelave zelišč ni vzpostavljena specialistična svetovalna služba. - V RS ni registriranih FFS / biotičnih sredstev za zelišča. - Rezultati strokovne naloge Ekološka rajonizacija zdravilnih zelišč pri IHPS niso analizirani in dostopni uporabnikom. - Ni sistematične identifikacije in vrednotenja aktualnih vrst in rastišč zdravilnih in aromatičnih rastlin. - Ni programov selekcije in

laboratorijev omogočal surovino nadzorovane in izenačene kakovosti.

- Vzpostavitev verificiranega laboratorija za preverjanje kakovosti zelišč v skladu z Evropsko farmakopejo.
- Priprava tehnoloških navodil za pridelavo posameznih zelišč, ki bodo upoštevala GACP po smernicah EMA.
- Priprava priporočil za obvladovanje bolezni in škodljivcev in v ta namen opredelitev prognostika za zelišča v okviru javne službe zdravstvenega varstva rastlin.
- Povezovanje pridelovalcev zelišč v skupine (in organizacije proizvajalcev) za namene organizirane pridelave in skupnega trženja zelišč ter organiziranega odkupa in prodaje zelišč.
- Možnosti dodatnega zaslužka za (ekološke) kmetije v dopolnilnih dejavnostih na kmetiji povezanih s predelavo zelišč, turizmom, socialnim varstvom in prodajo.
- Prispevek k ohranjanju biotske raznovrstnosti.
- Uporaba zdravil rastlinskega izvora, ki temeljijo na zeliščih slovenskega porekla.
- Hortikulturna terapija in hortikulturni turizem.
- Socialno podjetništvo in zaposlovanje ranljivih skupin prebivalstva.
- Kratke verige dobave.
- Svetovna rast povpraševanja po ekološko pridelanih surovinah za zeliščne pripravke.
- Ponovno organiziranje specialistične svetovalne službe za zelišča na področju pridelave in predelave zelišč (vsaj eno polno delovno mesto).
- Ponovna zagotovitev sredstev za zaposlitev strokovnega delavca za področje zelišč za polni delovni čas pri IHPS.
- Organiziranje krovne organizacije za zelišča (npr. zveza društev) v RS in vzpostavitev sodelovanja z mednarodnimi inštitucijami na področju pridelave zelišč (npr. EUROPAM).
- Pridelovanje semena in sadik ter razvoj semenarstva pri zeliščih.
- Slovenija postane center znanja na področju zelišč.
- Vzpostavitev tesnega sodelovanja med pristojnimi ministrstvi in deležniki v vertikalni verigi oskrbe z zelišči z

vzpostavitev partnerske, naročene pridelave.

- Potencialno velik vpliv vremena na izkoristek.
- Pojav novih bolezni in škodljivcev.
- Pomankljiva izbira registriranih FFS za zelišča za uporabo v RS.
- Neustrezna kakovost zelišč zaradi zanašanja fitofarmaceutskih sredstev iz sosednjih površin.
- Ozka grla pri prenosu znanja do pridelovalcev (nepovezanost raziskovalnega, strokovnega in svetovalnega dela).
- Ogroženost naravnih biotopov in pridelovalnih površin zelišč zaradi onesnaževanja, gradnje infrastrukture, intenzivnega kmetovanja ter nestrokovnega in nekontroliranega nabiranja, tudi v okviru osebnega dopolnilnega dela.
- Prekinitev raziskovalnega, strokovnega in izobraževalnega dela na področju zelišč na IHPS zaradi finančne in kadrovske podhranjenosti področja dela.
- Dodatne birokratske ovire za pridelavo in primarno obdelavo zelišč, ki bi dodatno poslabšale konkurenčnost slovenske pridelave zelišč.

S temi Smernicami se podrobneje opredeljuje strateške in razvojne cilje za pridelavo zelišč do 2021, ukrepe za doseg zastavljenih strateških in razvojnih ciljev in nosilce za pripravo oz. izvedbo ukrepa, ki temeljijo na strateških in razvojnih ciljih opredeljenih za panogo vrtnarstvo v Strategiji.

Strateški in razvojni cilji za pridelavo zelišč do 2021 so:

- povečanje obsega tržne pridelave zelišč na vsaj 100 ha;
- povečanje konkurenčnosti tržne pridelave zelišč s poudarkom na izboljšanju strukture pridelave (povečanje površin zelišč na KMG na podlagi podatka iz zbirnih vlog in povečanje povprečnih tržnih površin na KMG iz popisa tržnega vrtnarstva), združevanju pridelovalcev za namene organizirane pridelave in skupnega trženja (vsaj 1 priznana skupina pridelovalcev), vzpostavitvi naročene pridelave (vsaj ena vertikalna partnerska veriga, poleg obstoječe verige za pridelavo ameriškega slamnika) in trajnostni rabi virov (delež površin vključenih v ekološko pridelavo zelišč in v preusmeritev vsaj 70 %);
- povečanje tržnega deleža v RS pridelanih zelišč, kar se predpostavlja ob doseganju prvega cilja in vsaj enega od kazalnikov drugega cilja.

3.2. Ukrepi za doseg ciljev

Zakonodajna ureditev področja pridelave, predelave in trženja zelišč

UKREP 1: Poenostavitev obdavčitve pridelave zelišč

⇒ **Priprava strokovnih podlag za ugotavljanje katastrskega dohodka za zelišča**

Nosilec: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (v nadaljnjem besedilu: KGZS), MKGP
Rok: XII 2016

⇒ **Sprememba in dopolnitev Zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka**³⁶

⇒ **Sprememba in dopolnitev zakona o dohodnini**

Za predpise s področja katastrskega dohodka in dohodnine je pristojno Ministrstvo za finance.

Intenzivna pridelava vrtnin in zelišč (pridelava več kot ene vrtnine in zelišča na isti površini v posameznem letu), se v skladu s četrtem odstavkom 69. člena Zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka (Uradni list RS, št. 9/11, 47/12, 55/13 in 41/14) ne šteje kot osnovna kmetijska dejavnost in zato ne more biti obdavčena po katastrskem dohodku. Davčna osnova od te površine se ugotavlja:

- na podlagi dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov, ali
- na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov.

Če se prideluje le ena vrtnina ali zelišče na isti površini v posameznem letu, se šteje kot osnovna kmetijska dejavnost in je lahko obdavčena po katastrskem dohodku.

Davčna politika na področju pridelave zelišč mora biti spremenjena na način, da bo zagotavljala temelje za nemoteno pridelavo zelišč, večjo konkurenčnost in razvoj panoge. Pomembno je, da pri pridelavi zelišč, ki s trenutno strukturo ne more konkurirati cenam iz pridelave obsega v EU in na tretjih trgih, dodatno administrativno in finančno ne obremenjujmo pridelovalca. Zato je potrebno proučiti spremembo davčne zakonodaje v smeri, da se pridelava zelišč lahko obdavči po katastrskem dohodku kot osnovna kmetijska dejavnost, tudi v primeru t.i. intenzivne pridelave zelišč. Pri določitvi katastrskega dohodka je potrebno upoštevati visoko delovno intenzivnost, ki pomembno znižuje dohodek pri pridelavi zelišč in v osnovno kmetijsko dejavnost vključiti tudi opravila iz petega odstavka poglavja 1.4. teh Smernic, če jih opravlja pridelovalec zelišč v povezavi s pridelkom zelišč s površine za katero se ugotavlja katastrski dohodek.

³⁶ Državni zbor RS je 12. julija 2016 sprejel nov Zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka, ki zaradi sproženega referendumskega postopka ni stopil v veljavo. V skladu s sprejetim zakonom bo tudi pridelovalec zelišč dana možnost, da se dohodek od pridelave ugotavlja pavšalno, na podlagi katastrskega dohodka, s čimer bodo razbremenjeni obveznosti izdajanja računov z davčnim potrjevanjem, če ne bodo zavezanci za DDV.

UKREP 3: Skupine proizvajalcev in organizacije proizvajalcev

- **Spremembe Pravilnika o priznanju organizacij proizvajalcev v sektorju sadja in zelenjave, oljčnega olja in namiznih oljk ter hmelja (Uradni list RS, št. 89/14)**
- **Pravilnik o priznavanju skupin proizvajalcev**
- **Financiranje operativnega programa OP**
- **Ukrep M9 ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev**

Nosilec: MKGP (zakonodaja), nosilci KMG (organiziranje)

Rok: 2016 (zakonodaja), 2021 (organizirana vsaj 1 SP)

Svež timijan iz KN 0910 99, žafran iz KN 0910 20, sveža bazilika, melisa, meta, origano/divji majaron, rožmarin in žajbelj iz KN 1211 90 86 se v skladu s skupno kmetijsko politiko (v nadaljnjem besedilu: SKP) uvrščajo v sektor sadja in zelenjave in za njih, tako kot za sveže sadje in zelenjavo, veljajo enaki ukrepi I. stebra SKP, t.j. sofinanciranje operativnih programov organizacij proizvajalcev (v nadaljnjem besedilu: OP).

OP v sektorju sadja in zelenjave se priznavajo na podlagi Pravilnika o priznanju organizacij proizvajalcev v sektorju sadja in zelenjave, oljčnega olja in namiznih oljk ter hmelja (Uradni list RS, št. 89/14).

Ukrepi I. stebra SKP se v sektorju sadja in zelenjave izvajajo izključno v obliki sofinanciranja operativnega sklada OP.

Operativni sklad se financira iz:

- a) finančnega prispevka članov OP in
- b) finančne pomoči EU, ki je:
 - enaka znesku dejansko plačanih finančnih prispevkov članov OP, vendar ne sme presežati 50% dejansko nastalih odhodkov (pod določenimi pogoji se lahko poveča na 60% za operativni program ali del operativnega programa),
 - najvišji letni znesek ne sme presežati 4,1% vrednosti tržne proizvodnje posamezne OP, lahko se poveča za 0,5% izključno za ukrepe za preprečevanje in obvladovanje kriz.

Za namene izvajanja ukrepa M09 Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev so skupine proizvajalcev pravne osebe, ki izpolnjujejo pogoje za mikro, mala in srednja podjetja in so uradno priznane s strani MKGP, na podlagi pravilnika, ki ureja priznavanje skupin proizvajalcev. Za priznanje naj se določi dovolj nizke pogoje, ki ustrezajo majhnemu obsegu slovenske pridelave in neugodni strukturi pridelave (najmanj 5 pridelovalcev zelišč, ki zelišča pridelujejo na skupaj najmanj 5 ha zemljišč oziroma vrednost tržne proizvodnje, ki ustreza navedenemu obsegu pridelave).

Namen ukrepa M09 Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev je združevanje proizvajalcev in skupno trženje proizvodov, vključno z dajanjem proizvodov na trg, s poudarkom na prilagajanju proizvodnje zahtevam trga, koncentraciji ponudbe ter povečanju konkurenčnosti.

Nepovratna finančna pomoč se dodeli skupinam ali organizacijam proizvajalcev v obliki pavšalnega zneska, ki se izplača v letnih obrokih za prvih pet let po priznanju skupine proizvajalcev ali organizacije proizvajalcev na podlagi poslovnega načrta.

Najvišja stopnja pomoči znaša 10% in se postopno znižuje, pri čemer je najvišji letni znesek podpore v skladu z EU zakonodajo navzgor omejen (predvidoma 50.000 EUR za OP in 30.000 EUR za skupine proizvajalcev³⁷):

- 10 % letne tržne proizvodnje za prvo leto podpore;
- 9 % letne tržne proizvodnje za drugo leto podpore;
- 8 % letne tržne proizvodnje za tretje leto podpore;
- 7 % letne tržne proizvodnje za četrto leto podpore;
- 6 % tržne proizvodnje za peto leto podpore.

³⁷ Predpis, ki določa ukrep je v pripravi in bo predvidoma pripravljen do konca leta 2016.

DOLGOROČNI CILJI

- slovenskim pridelovalcem ponuditi ustrezen izbor genskih virov (vrst, sort ali populacij) zelišč za uspešno pridelovanje v smislu stabilnega in kakovostnega pridelka;
- določiti, katere vrste zelišč in kakšen način pridelave je primeren za določeno agroekološko območje v Sloveniji;
- razširitev kolobarja v poljedelstvu in vrtnarstvu;
- optimizirati tehnologijo pridelave posameznih zelišč na večjih površinah, vključno z varstvom pred boleznimi in škodljivci;
- uvajanje strojev za pridelovanje in spravilo;
- priprava tehnoloških listov ob upoštevanju GACP po smernicah EMA;
- prenos znanja do izvajalcev javne službe kmetijskega svetovanja in neposredno do uporabnikov.

UKREP 6: Genska banka zdravilnih in aromatičnih rastlin

⇒ **Vzpostavitev strokovnega sodelovanja in prenosa znanja med upravljalcema zbirk ter izbira izvajalca na podlagi javnega razpisa MKGP**

Izvajalec: MKGP (Izbira izvajalca javne službe na podlagi javnega razpisa)
Rok: 2018

V okviru strokovne naloge Slovenska rastlinska genska banka (v nadaljnjem besedilu: SRGB), ki jo financira MKGP, se upravljata dve zbirki zdravilnih in aromatičnih rastlin, in sicer na IHPS in UL BF. Strokovna naloga se bo v letu 2016 in predvidoma 2017 izvajala v enakem obsegu kot v letu 2015.

Nalogo izvajata dva izvajalca:

- Izvajalec 1: IHPS
Višina sredstev v letu 2015: 11 250 EUR
- Izvajalec 2: UL BF
Višina sredstev v letu 2015: 10 034 EUR

Cilj naloge je prenos avtohtonih virov iz narave v *ex situ* razmere in njihovo vrednotenje po deskriptorjih, z namenom ohranjanja naravnih populacij zdravilnih in aromatičnih rastlin, njihovega morfološkega in kemotaksonomskega vrednotenja. Genski viri iz SRGB se lahko uporabljajo za raziskave, selekcijo in žlahtnjenje oziroma domestikacijo in tudi ohranjanje na kmetijah.

Zbirka zdravilnih in aromatičnih rastlin na IHPS je del Vrta zdravilnih in aromatičnih rastlin. Vrt se je v 40 letih razvil v zbirko okoli 250 različnih vrst zdravilnih in aromatičnih rastlin, ki so bile pridobljene v RS in iz tujine. V okviru strokovne naloge SRGB se zbirajo, evidentirajo in hranijo v prvi vrsti avtohtone zdravilne in aromatične rastline. Le-te se ocenjujejo in vrednotijo po mednarodnih deskriptorjih. Z nabiranjem semena in prenosom rastlin z različnih območij Slovenije v *ex situ* in *in vitro* razmere, se proučujejo in ohranjajo ogrožene ali potencialno ogrožene rastline, kar je zelo pomembno s strani ohranjanja biološke raznovrstnosti rastišč, ki se zaradi vse večjega nabiranja in degradacije preprečijo. Vse akcesije zdravilnih in aromatičnih rastlin so zbrane v podatkovni bazi SRGB, kjer so tudi vsi osnovni podatki o teh akcesijah. Konec leta 2015 je bilo v tej bazi 84 različnih avtohtonih akcesij zdravilnih in aromatičnih rastlin, ki jih upravlja IHPS.

Druga nacionalna zbirka zdravilnih in aromatičnih rastlin je na UL BF, kjer je bilo konec leta 2015 evidentiranih 140 ohranjenih akcesij. Na podlagi testiranja kalivosti akcesij v letu 2014 se je število precej zmanjšalo. Vzdrževanje obstoječih vzorcev vključuje preverjanje kalivosti obstoječih genskih virov (vsaj enkrat v 5 letnem obdobju) in vzdrževanje vitalnih semen v hladnih razmerah pri 4°C in 8 – 10% vlagi. Vrednotenje populacij je predvideno delno v naravnih rastiščih, večinoma pa v nasadu genske banke na laboratorijskem polju UL BF.

V Sloveniji so se razvile samonikle populacije zdravilnih in aromatičnih rastlin, ki so potencialno uporabne v prehrani, za zdravila rastlinskega izvora in kot rastlinska droga. Za razvoj so primerne zlasti v ekološkem kmetijstvu. Zaradi prekomernega nabiranja v naravi, intenzivnega kmetijstva in zaraščanja, se izgubljajo ali iztrebljajo in jim grozi genska erozija.

Proučitev možnosti za uvedbo in uvajanje naročene pridelave zelišč

UKREP 8: Celosten projekt proučitve možnosti za uvedbo in uvajanje naročene pridelave zelišč

- ⇒ Podrobna analiza povpraševanja in ponudbe zelišč za namene naročene pridelave za živilsko industrijo, neživilsko industrijo oz. galenske laboratorije
- ⇒ Tehnološka navodila za pridelavo zelišč in priporočila za obvladovanje bolezni in škodljivcev, ki upoštevajo GACP po smernicah EMA, za zelišča za katere obstaja interes za naročeno pridelavo
- ⇒ Vzpostavitev poenostavljene nacionalne certifikacijske sheme za zelišča

Nosilec: MKGP (Ciljni raziskovalni projekti, PRP 2014 – 2020 Ukrep M16 Sodelovanje)
Rok: 2016 - 2021

Naročena pridelava zelišč za potrebe živilske in neživilske industrije (v nadaljnjem besedilu: naročena pridelava) je lahko v prihodnosti možna smer razvoja pridelave zelišč v RS, vendar le ob izkazanem interesu s strani povpraševanja in ob partnerskem sodelovanju vseh deležnikov v verigi oskrbe, kot obveznem predpogoju. Pobuda za uvajanje naročene pridelave mora biti izključno na strani deležnikov v verigi oskrbe z zelišči ter mora temeljiti na ustreznem tržnem povpraševanju in konkurenčnosti pridelave.

UKREP 9: Nakup specialnih strojev za pridelavo in spravilo pridelka, sušenje, predelavo, ureditev skladišč

- ⇒ PRP 2014 – 2020, Ukrep M4 naložbe v osnovna sredstva

Nosilec: MKGP
Rok: Javni razpisi v obdobju izvajanja PRP 2014 - 2020

Ukrep 4.1 Naložbe, ki izboljšujejo splošno učinkovitost kmetijskega gospodarstva

Z vidika pridelave zelišč se lahko pridobi podpora za napravo nasadov trajnih zelišč, novogradnjo ali obnovo nepremičnine ter nakup pripadajoče opreme, nakup kmetijskih zemljišč do 10 % skupnih upravičenih izdatkov naložbe, ureditev malih namakalnih sistemov, njihovih tehnoloških posodobitev ter nakup in postavitev namakalne opreme, nakup mehanizacije ter strojne in transportne opreme itd.

Višina podpore znaša 30 % upravičenih stroškov naložbe, ki se lahko poveča do največ 50 %, če je:

- KMG na območju OMD, vključen v KOPOP ali EKO (+ 5 %);
- KMG socialno podjetje (+ 10 %);
- KMG vključeno v EIP ter kolektivne naložbe (+ 15 %) in
- Nosilec KMG mladi kmet (+ 20 %).

Najmanjša vrednost javne pomoči znaša 2.000 EUR na vlogo in največ 500.000 EUR na vlogo za kmetije in mikropodjetja oziroma do vključno 3.000.000 EUR javne pomoči za mala, srednja in velika podjetja.

Ukrep 4.2 Naložbe, ki zadevajo predelavo, trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov iz Priloge I k Pogodbi

S stališča zelišč so upravičene npr. naložbe: izgradnja objektov, nakup pripadajoče opreme za sušenje in/ali predelavo, ureditev skladiščnih kapacitet, tehnološke posodobitve živilskopredelovalnih obratov in opreme, mobilni predelovalni obrati, ureditev prodajnih prostorov in nakup opreme, degustacijskih prostorov ter nakup mobilnih prodajal za namen trženja kmetijskih proizvodov.

Upravičenci so fizične ali pravne osebe, ki se ukvarjajo s predelavo ali trženjem kmetijskih proizvodov.

Višina podpore znaša 30 % priznane vrednosti naložbe, ki se lahko poveča do največ 50 % za:

- naložbe v predelavo in trženje ekološko pridelanih kmetijskih proizvodov (+ 5 %);
- naložbe v povečanje okoljske učinkovitosti (+ 5 %) in
- projekte EIP ter kolektivne naložbe (+ 15 %).

Večnamenska vloga kmetijstva v povezavi s pridelavo zelišč

UKREP 12: Pridelava zelišč v povezavi z dopolnilnimi dejavnostmi na kmetiji, turizmom, socialnim podjetništvom in vključevanjem ranljivih skupin

⇒ PRP 2014 – 2020, Ukrep M16 Sodelovanje, Ukrep M19 LEADER

Nosilec: MKGP

Rok: Javni razpisi v obdobju izvajanja PRP 2014 – 2020

Nadaljnji razvoj ekološke pridelave zelišč na manjših površinah, predvsem v povezavi z dopolnilnimi dejavnostmi predelave in prodaje zelišč na kmetijah, turizmom oziroma socialnim podjetništvom (tako s stališča ekološke pridelave kot vključevanja ranljivih skupin prebivalstva) ima zelo velik potencial. Proizvodi so nišni, trg izrazito lokalni, potrošniki zahtevnejši, cena praviloma ni glavno merilo izbire.

PRIOLOGA 2: PRIDELAVA ZELIŠČ PO DRŽAVAH ČLANICAH EUROPAM

Tabela 9: Pridelava zelišč po državah članicah EUROPAM, površina v hektarih, 2005

Država	Konvencionalna pridelava (ha)	Ekološka pridelava (ha)
Avstrija	24 300	1 094
Bolgarija	1 101*	5
Danska	9	24
Finska	1 570	/
Francija	35 500	/
Nemčija	10 350	925
Grčija	3 300	1 720
Madžarska	1 325	/
Italija	17 313	783
Nizozemska	2 914	116
Slovaška	623	70
Švedska	0	4
Švica	**	/
Združeno kraljestvo	9 600	/

Vir: EUROPAM

* 6 200 ton nabrano v naravnih rastiščih.

** Skupna pridelava 211 ton.

Tabela 11: Izvoz, tretji trg in države članice EU, začimbe, ki uspevajo tudi v RS, količina v tonah, vrednost v tisoč evrih 2011 – 2015.³⁹

	Količina (t)						Vrednost (000 EUR)					
	2011	2012	2013	2014	2015	Indeks 2015/2011	2011	2012	2013	2014	2015	Indeks 2015/2011
KN 0904 21 10	0	0	7	2	3	/	0	0	9	5	19	/
KN 0904 22 00	8	8	7	13	11	1,38	55	54	46	63	54	0,98
KN 0909 21 00	0	1	0	0	1	/	1	7	2	3	3	3,00
KN 0909 22 00												
KN 0909 31 00	0	0	0	0	0	/	0	0	0	0	0	/
KN 0909 32 00												
KN 0909 61 00	1	0	2	4	0	/	4	4	7	10	5	1,25
KN 0909 62 00												
KN 0910 99 31	1	1	4	3	1	1,00	9	11	16	13	8	0,89
KN 0910 99 33	5	0	0	0	/	/	22	0	0	0	/	/
KN 0910 99 39	0	0	0	0	0	/	0	0	0	0	1	/
KN 0910 99 50	0	0	0	0	0	/	11	9	6	5	5	0,45
KN 0910 99 91	0	27	24	0	0	/	2	45	37	3	9	4,5
KN 0910 99 99	3	4	2	0	3	1,00	38	43	27	8	14	0,37
SKUPAJ	18	41	44	22	19	1,06	142	173	150	110	118	0,83

Vir: SURS, preračuni MKGP

³⁹ Ker je podatek manjši od 500 kg, je pri nekaterih začimbah zaradi zaokroževanja na tone vrednost enaka 0.

PRILOGA 5: NAVODILA ZA UPRAVNE ENOTE O IZVAJANJU ZAKONODAJE, KI UREJA GOZDOVE, ZA NAMENE IZVAJANJA OSEBNEGA DOPOLNILNEGA DELA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO
IN PREHRANO
DIREKTORAT ZA GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO
Sektor za gozdarstvo

Valentina.Urbancic@gov.si
UE Tolmin

Številka: 007-426/2015/2

Datum: 17. 11. 2015

Zadeva: Nabiranje in prodaja gozdnih sadežev v zvezi z osebnim dopolnilnim delom

Na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ste naslovili vprašanje »kdo lahko opravlja osebno dopolnilno delo-nabiranje gozdnih sadežev, samo lastniki gozdov ali vsi«

V zvezi z navedenim vprašanjem vam MKGP podaja naslednja pojasnila:

5. člen (prvi odstavek, tretja alineja) Zakona o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNpr, 17/14 in 24/15) določa, da mora lastnik gozda dopustiti v svojem gozdu »nelastnikom« čebelarjenje ter lov in rekreativno nabiranje plodov, zelnatih rastlin, gob in prosto živečih živali v skladu s predpisi.

Gre za zakonsko določen način izvrševanja oziroma omejitev uživanja lastniške pravice na gozdovih z namenom, da se zagotovita njihova proizvodna in socialna funkcija. Lastniška pravica pa se lahko vedno omeji tudi po volji lastnika na podlagi pravnega posla, s katerim lastnik drugim subjektom podeli upravičenja glede stvari. Navedeno pomeni, da bo moral nelastnik gozda za dejavnost oziroma rabo gozda, ki ni navedena v prejšnjem odstavku (kot je nabiranje gozdnih sadežev za prodajo), predhodno pridobiti dovoljenje lastnika gozda.

Torej gre v tem primeru za obligacijskopravno razmerje med lastnikom in nelastnikom gozda, ki lahko v gozdu nabira gozdne sadeže z namenom dajanja na trg le, če ima za to soglasje lastnika gozda.

Glede na navedeno je MKGP mnenja, da bi bilo smiselno v postopku priglasitve osebnega dopolnilnega dela nabiranja in prodaje gozdnih sadežev in zelišč preveriti, ali ima posameznik pridobljeno dovoljenje lastnika gozdov za opravljanje osebnega dopolnilnega dela v njegovem gozdu.

Pripravil:
mag. Robert Režonja, sekretar

Jošt Jakša,
generalni direktor

V vednost

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve
in enake možnosti
- Gozdarska inšpekcija